

1. INLEIDING

Kinderen en jongeren komen in hun directe omgeving steeds minder in aanraking met natuur. De mooiste herinneringen die volwassenen aan hun kindertijd hebben, zijn nochtans vaak de momenten waarop ze vrij in bos of natuur konden spelen. Bovendien blijkt uit onderzoek dat spelen in de natuur een positieve invloed heeft op de gezondheid, de creativiteit, het natuurbewustzijn...

Natuurfeest is de ideale gezinsactiviteit om de zin in natuur bij groot en klein aan te wakkeren. Via uiteenlopende denkopdrachten (quizjes, stellingen,...) en doe-activiteiten (knutselen, koken, spelen,...) ervaren gezinnen hoe leuk, uitdagend en belangrijk de natuur kan zijn. Bovendien gaan deelnemers naar huis met leuke ideeën voor een stukje speelnatuur in hun eigen tuin.

Met dit volledig uitgewerkte draaiboek is de basis gelegd voor een toffe gezinsactiviteit. We bieden een waaier aan mogelijkheden waaruit je vereniging, school ... zelf een selectie kan maken volgens haar mogelijkheden.

HOOFDSTUK 1: WAT JE MOET WETEN

1.1. AANPAK

'Natuurfeest' is een geheel van verschillende activiteiten rond natuurbeleving. In dit draaiboek vind je een hele reeks activiteiten waaruit je kunt putten om zelf een programma samen te stellen. De opdrachten zijn zeer gevarieerd, doe-opdrachten wisselen af met denkopdrachten. Als je voldoende activiteiten aanbiedt, kan ook elke deelnemer een persoonlijk programma samenstellen.

Sommige activiteiten kunnen in gezinsverband uitgevoerd worden, andere zijn enkel bedoeld voor ouders of enkel voor kinderen, nog andere zijn bedoeld om in groepsverband te doen. Ook wordt er een onderscheid gemaakt tussen activiteiten met of zonder begeleiding.

Een voorbeeld van programma vind je in [bijlage 4](#) (zie website). Dit programma is slechts een suggestie. Uiteraard kies je zelf welke workshops je laat doorgaan.

1.2. WAAROM?

- Om kinderen en volwassenen aan den lijve te laten ondervinden hoe leuk het kan zijn om in en met de natuur te spelen.
- Om volwassenen te sensibiliseren over het belang van buiten !spelen voor de ontwikkeling van kinderen.
- Om volwassenen te motiveren en tips aan te reiken om in hun eigen tuin plaats te maken voor natuurlijk en avontuurlijk groen waarin hun (klein)kinderen kunnen ravotten. De activiteit reikt ideeën aan voor de aanleg van eenvoudig natuurlijk groen dat uitnodigt tot spelen.
- Om volwassenen handvaten aan te reiken om natuurbeleving en natuurfeest bij hun (klein)kinderen te stimuleren.
- Om actie te voeren in de gemeente om meer groene speelruimte te vragen voor kinderen.

1.3. VOOR WIE?

(Groot)ouders met hun (klein)kinderen (<12 jaar)

1.4. DUUR VAN DE ACTIVITEIT

Halve dag

1.5. GEBRUIK VAN HET DRAAIBOEK

Het draaiboek zit boordevol activiteiten, van eenvoudig tot moeilijker te organiseren. Als vereniging kies je zelf welke activiteiten je op het programma zet. Afhankelijk van je keuze zal de organisatie van 'Natuurfeest' meer of minder werk en tijd vragen.

We geven je hieronder alvast een overzicht van wat je in de verschillende hoofdstukken kunt vinden. Om een zicht te krijgen op de activiteiten waaruit je een keuze kunt maken, verwijzen we naar de inhoudstafel.

Hoofdstuk 1: Praktische en algemene info over de organisatie van 'Natuurfeest'.

Hoofdstuk 2: Hierin vind je een opdracht waarmee je 'Natuurfeest' best start. De opdracht geeft de deelnemers een beeld van wat we verstaan onder speelnatuur. Door de persoonlijke verhalen die tijdens de opdracht worden verteld, is deze opdracht voor de deelnemers ook een leuke kennismakingsactiviteit.

Hoofdstuk 3: In dit hoofdstuk vind je een gezinsparcours. Het is een geheel van opdrachten die in gezinsverband kunnen doorlopen worden. Gezinnen die kiezen voor dit parcours gaan naar huis met concrete tips en ideeën om in hun eigen tuin toe te passen. De opdrachten uit dit hoofdstuk vormen dus één geheel waarvan het niet de bedoeling is om ze apart aan te bieden. Gezinnen die voor dit parcours kiezen, houden wellicht weinig tijd over om deel te nemen aan andere activiteiten.

Tip: Wil je de organisatie beperkt houden, dan zou je er ook voor kunnen kiezen om enkel hoofdstuk 2 en 3 als activiteit aan te bieden. Hou er wel rekening mee dat dit niet de meest laagdrempelige activiteit is. Leuk is wel dat deelnemers echt nagedacht hebben over wat ze in hun eigen tuin willen en kunnen doen rond speelnatuur.

Hoofdstuk 4 t.e.m. 11: De overige hoofdstukken bevatten heel uiteenlopende opdrachten en acties waaruit je als bestuur kunt plukken om een gevarieerd aanbod aan activiteiten rond speelnatuur aan te bieden.

De meeste activiteiten zijn voor het hele gezin. Sommige activiteiten zijn enkel voor ouders of enkel voor kinderen. Voor wie de activiteiten zijn bedoeld, lees je bij elke activiteit in een kadertje. Deelnemers dienen hier rekening mee te houden als ze hun persoonlijke programma samenstellen.

Hoofdstuk 12: Dit hoofdstuk bevat een uitgewerkte actie om je gemeente op een ludieke en eenvoudige manier aan te sporen meer aandacht te besteden aan speelnatuur. Het is een mooie afsluiter voor deze spelnamiddag. Het materiaal voor deze activiteit kun je gratis aanvragen.

Hoofdstuk 13: In dit hoofdstuk vind je (websites met) voorbeelden van speelnatuur waar je afdeling of individuele deelnemers inspiratie kunnen opdoen. Een uitstap naar een van de voorbeelden kan ook een manier zijn om gezinnen kennis te laten maken met speelnatuur en zin te doen krijgen om speelnatuurideeën te verwerken in hun eigen tuin.

Opgelet! Niet alle projecten zijn even grootschalig. De voorbeelden zijn dus niet meteen bedoeld voor een dagvullend programma.

Tip: Je kunt de voorbeelden van speelnatuur (of een deel ervan) - net als de infofiches - kopiëren om mee te geven aan de deelnemers.

Hoofdstuk 14: In dit hoofdstuk verzamelden we alle bijlagen.

- Bijlage 1 t.e.m. 7 hebben te maken met de organisatie van 'Natuurfeest'
- Bijlage 8 t.e.m. 11 heb je nodig bij sommige activiteiten
- Bijlage 12 t.e.m. 14 zijn infofiches. Ze bevatten info waarmee deelnemers thuis aan de slag kunnen gaan. Je kunt ze kopiëren en bij een passende activiteit leggen. Geïnteresseerde deelnemers kunnen één of meer fiches mee naar huis nemen.

Kadertjes en icoontjes

Bij elke opdracht geven we bovenaan in een kader volgende informatie:

Enkel voor kinderen / Enkel voor ouders / Voor het hele gezin / Met de hele groep
Met / zonder begeleiding
Vast tijdstip / Doorlopend

Met het icoontje ☺ geven we aan dat bepaalde opdrachten op een andere manier en eenvoudiger kunnen.

Voor bepaalde activiteiten heb je specifieke materialen nodig. Bij elke activiteit worden de benodigdheden vermeld.

1.6. TIJDSTIP

'Natuurfeest' is uiteraard bedoeld als buitenactiviteit. Het beleven van de natuur en de omgeving staan immers centraal. Mooi weer is natuurlijk prettig, maar geen must. Spelen in de regen is trouwens ook een vorm van natuurbeleving.

Een namiddag is het meest geschikt, maar richt je je op jonge gezinnen waarvan de kinderen vaak nog een namiddagdutje doen, dan is een voormiddagactiviteit zeker ook te overwegen.

In de zomer(vakantie) kan een avondlijk tuinfeest ook veel charme hebben, zeker als je een vuurtje kunt stoken en een broodje of ander lekkers kunt bakken.

Bijna alle activiteiten kunnen in principe op elk moment van het jaar doorgaan. Voor het bouwen van de wilgenhut en de plantenruilbeurs, ben je echter afhankelijk van het plantseizoen (voorjaar of najaar). Maar geen nood, er zijn zeker voldoende andere leuke activiteiten om een programma te vullen buiten het plantseizoen.

1.7. LOCATIE

'Natuurfeest' kun je organiseren op verschillende plaatsen in je buurt.

Elementen die bij voorkeur aanwezig zijn op de gekozen locatie:

- Los materiaal (bladeren, takken, dennenappels...)
- (Klim)boom, wilde bloemen, aparte hoekjes, stukje wildernis...
- Overdekte ruimte/binnenruimte voor regenweer
- Toilet (terrein dicht bij een clublokaal, buurthuis...)
- Eventueel een zandbak
- ...

Suggesties:

- Tuin/erf van een van de leden waar gespeeld mag worden
- Openbaar park/speeltuin/groen plein
- Groene schoolspeelplaats
- Stukje speelzone (in natuurgebied of in bos). Voor een speelzone in jouw buurt zie website <http://www.natuurenbosspel.be/>

- Terreinen van de jeugdbeweging
- ...

1.8. ORGANISATIETIPS

- Hang op verschillende plaatsen op het terrein een programma op, zodat iedereen goed weet wanneer hij waar moet zijn.
- Voorzie zeker ook een plek waar je drank en/of een hapje kunt serveren. Als kinderen niet kunnen ophouden met spelen, genieten ouders dubbel van een babbel bij een drankje.
- Informeer zeker bij de gemeente of ze gratis materiaal ter beschikking stellen zoals tafels, stoelen, multimediamateriaal...

1.9. UITNODIGING

Een voorbeeldtekst voor een uitnodiging vind je in [bijlage 1](#). Deze uitnodiging kun je naar believen aanpassen. Personaliseer ze met een aangepaste tekst en een foto naar keuze.

Misschien heb je zelf leuke foto's van spelende kinderen in de natuur, of neem een kijkje in het ideeënkoffertje op www.springzaad.nl. Mits bronvermelding mag je hieruit putten. Voor foto's in hoge resolutie (van goede kwaliteit voor druk) neem je contact met info@springzaad.nl.

De uitnodiging kan ook gebruikt worden als basis voor een affiche om je activiteit te promoten.

Informatie die zeker niet mag ontbreken: voor wie, waar, wanneer, wat, waarom, prijs en inschrijvingswijze.

TIPS

- De deelnameprijs bepaal je zelf. Houd de prijs zo democratisch mogelijk. Maak eventueel een onderscheid tussen leden- en niet-ledenprijs.
- Moedig de deelnemers aan een milieuvriendelijk vervoermiddel te gebruiken.
- Moeten deelnemers voor een activiteit materiaal meebrengen van thuis, vermeld dit dan op de uitnodiging.
- Vraag om de uitnodiging/affiche op een zichtbare plaats omhoog te hangen (bv. etalage, raam...).

1.10. MOGELIJKE SAMENWERKING

Nodig ook zeker de milieudienst, cultuurdienst, burgemeester,... uit op dit feest. Hoe meer je hen betreft bij het gebeuren, hoe meer kans op ondersteuning. Het is alvast een eerste stap naar sensibilisatie van de gemeente voor meer natuurrijke en avontuurlijke natuur voor kinderen.

Afhankelijk van de grootsheid van je activiteit, kun je ook de pers uitnodigen. In de bijlagen op onze website vind je een voorbeeldartikel waarmee je de pers zonder al te veel moeite kunt aanschrijven. Stuur het artikel (aangepast aan jullie programma) naar de gemeente (gemeentebled, gemeentelijke website, ophangen in gemeentehuis, bibliotheek...) en naar de lokale pers (bv. Zondagskrant, Streekkrant,...).

Het kan ook interessant zijn te polsen bij plaatselijke verenigingen om samen te werken. Denk aan Landelijke Gilden of de jeugdbeweging (als het op spelen aankomt, hebben ze ongetwijfeld nuttige ervaring). Maar ook

afdelingen van JNM (Jeugdbond voor Natuur en Milieu), Velt (Vereniging voor ecologisch leven en tuinieren) of Natuurpunt zijn voor deze activiteit mogelijke partners. Hun kennis en expertise op vlak van natuur kan zeker van pas kan komen.

1.12. DANKWOORD

Dit draaiboek kwam tot stand dankzij:

- Diane De Smet, Muriel Geldhof, Wouter Mertens en Hilde Van Lancker van de dienst NME van het departement Leefmilieu, Natuur en Energie van de Vlaamse Overheid: <http://milieueducatie.lne.be>
- Lieve Herremans van de KVLV, die de activiteit opnam in het jaarprogramma 2011 www.kvlv.be
- Stichting Oase / Open Netwerk Springzaad. Meer info: info@stichtingoase.nl, info@springzaad.nl, www.springzaad.nl